

Asia: VN/2616/2026

Valtioneuvoston asetus julkisen talouden suunnitelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtioneuvoston asetus julkisen talouden suunnitelmasta

- Menokehysten lisäksi säädettävä tulokehyksistä
- Finanssipolitiikan perustuttava todennäköisimpään skenaarioon
- Ennusteiden vinoumat korjattava välittömästi
- Työeläkelaitosten sijoitusvelkojen huomiointi ongelmallista

Tulokehykset sisällytettävä julkisen talouden suunnitelmaan

Direktiivi edellyttää jäsenvaltioita laatimaan uskottava ja tehokas julkisen talouden keskipitkän aikavälin kansallinen kehys. Suomessa on perinteisesti säädetty menokehyksistä, mutta ei tulokehyksistä. EU:n finanssipolitiikan säännöt edellyttävät huomioimaan nettomenouralla päätösperäiset tulopuolen toimenpiteet ja siten tulopuolen toimenpiteitä on jo seurattava kansallisesti. Nykykäytäntö ei kuitenkaan ole riittävä estämään vastuuttomia veronkevennyksiä. Jotta meno- ja tulopuolta kohdellaan Suomessa yhdenmukaisesti ja jotta ne ovat paremmin linjassa EU:n sääntöjen kanssa, on julkisen talouden suunnitelmassa säädettävä myös tulokehyksistä.

Asetuksen 2 § säädetään rahoitusasematavoitteen kanssa johdonmukaisista keskipitkän aikavälin tavoitteista koko julkisen talouden alijäämälle, velalle ja menoille. Tässä yhteydessä on säädettävä myös tavoitteista tuloille. Asetustekstiä on korjattava seuraavasti: "...tavoitteet koko julkisen talouden alijäämälle, velalle, tuloille ja menoille."

Varovaisuusperiaate voi johtaa varomattomuuteen

Direktiivi edellyttää, että finanssipolitiikan suunnittelun on perustuttava makrotalouden ja finanssipolitiikan kaikkein todennäköisimpään skenaarioon tai varovaisempaan skenaarioon. Suomessa on syytä pyrkiä todennäköisimpään skenaarioon, sillä varovaisuus yhteen suuntaan johtaa varomattomuuteen toiseen suuntaan.

Vaikkapa liian pienen finanssipolitiikan kertoimen käyttäminen varovaisuuteen vedoten johtaa varomattomuuteen finanssipolitiikan suunnittelussa. Esimerkiksi liian alhaisen finanssipolitiikan kertoimen seurauksena talouskasvu hidastuu sopeutuksen vuoksi ennakoitua enemmän ja tämän seurauksena julkinen velkaantuminen onkin ennakoitua nopeampaa.

Asetuksessa olisi tuotava selkeämmin ilmi, että finanssipolitiikan suunnittelun on perustuttava Suomessa makrotalouden ja finanssipolitiikan kaikkein todennäköisimpään skenaarioon.

Makrotalouden ennusteiden vinoumat korjattava nopeammin

Asetuksen 6 § ehdotetaan säädettäväksi Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastushavaintoihin reagoimisesta. Ehdotuksessa valtiovarainministeriön edellytettäisiin reagointia merkittävään vinoumaan makrotaloudellisessa ennusteessa vasta neljän perättäisen vuoden jälkeen, mikä on kohtuuton aika. Makrotaloudellisen ennusteen merkittävät vinoumat on korjattava heti, kun mahdollista. Näin ollen 6 § on poistettava teksti ”vähintään neljän peräkkäisen vuoden ajan”. Vaikka direktiivi sallisi hitaan reagoinnin, on Suomen syytä säätää reagointi nopeammin velvoittavamaksi.

Työeläkelaitosten sijoitusvelat luettava ulos julkista velasta

Työeläkelaitokset luetaan Suomessa osaksi julkista sektoria. Tuoreen eläkeuudistuksen myötä työeläkelaitoksille sallitaan velkavivun vapaampi käyttö liittyen kiinteistösijoituksiin. On huomionarvoista, että työeläkelaitosten kiinteistösijoituksia varten ottama velka tulee kasvattamaan Suomen julkista velkaa. On kestävämpiä, jos EU:n finanssipolitiikan säännöt sekä kansallinen velkajarru edellyttävät Suomen muulta julkiselta taloudelta suurempaa sopeutusta velkasuhteen alentamiseksi työeläkelaitosten velkavivun vuoksi. Sopeutusvaatimukset ovat jo nyt kasvamassa kestäättömiksi.

Asetuksessa olisi täsmennettävä, että julkisen talouden suunnitelmassa työeläkelaitosten velkoja ei lueta osaksi julkista velkaa tai vähintäänkin että se jätetään huomiotta finanssipolitiikan tavoitteiden asetannassa.

Lisäksi sosiaalisen asuntotuotannon takausten tilastoinnissa on syytä palata aiempaan käytäntöön, jolloin niitä ei laskettu osaksi julkista velkaa. Julkisen talouden suunnitelmassa olisi vähintään esitettävä velkasuhde ilman sosiaalisen asuntotuotannon takauksia sekä niiden mahdollinen vaikutus finanssipolitiikan tavoitteiden asetantaan.

Latvatalo Eveliina
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry - Yhteiskuntapolitiikka-
osasto pääekonomisti Patrizio Lainà